

Βρυξέλλες, 2.3.2016
COM(2016) 110 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Η πορεία μετά το Παρίσι: αξιολόγηση των συνεπειών της Συμφωνίας του Παρισιού –
συνοδευτικό της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για την υπογραφή, εξ ονόματος
της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Συμφωνίας του Παρισιού η οποία συνήφθη βάσει της
σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή**

1. Εισαγωγή

Η Συμφωνία του Παρισιού του 2015 αποτελεί ιστορικό ορόσημο του παγκόσμιου αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Η Συμφωνία παρέχει μια σανίδα σωτηρίας, μια τελευταία ευκαιρία να αφήσουμε στις μελλοντικές γενιές έναν κόσμο πιο σταθερό, έναν πλανήτη πιο υγιή, πιο δίκαιες κοινωνίες και πιο εύρωστες οικονομίες, στο πλαίσιο της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Συμφωνία θα καθοδηγήσει τη μετάβαση σε καθαρές πηγές ενέργειας παγκοσμίως. Η εν λόγω μετάβαση θα απαιτήσει αλλαγές στην επιχειρηματική και επενδυτική συμπεριφορά και παροχή κινήτρων σε ολόκληρο το φάσμα πολιτικών. Για την ΕΕ αυτό παρέχει σημαντικές ευκαιρίες, ιδίως για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Η μετάβαση θα ενθαρρύνει τις επενδύσεις και την καινοτομία στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη φιλοδοξία της ΕΕ να ηγηθεί παγκοσμίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και θα ενισχύσει την ανάπτυξη των αγορών για αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται στην ΕΕ, για παράδειγμα στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης.

Η Συμφωνία του Παρισιού, είναι η πρώτη πολυμερής συμφωνία για την κλιματική αλλαγή που θα καλύπτει το σύνολο σχεδόν των παγκόσμιων εκπομπών. Αποτελεί επιτυχία για τον πλανήτη και επιβεβαίωση της πορείας της ΕΕ προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η διαπραγματευτική στρατηγική της ΕΕ ήταν αποφασιστικής σημασίας για την επίτευξη της Συμφωνίας. Η ΕΕ προωθεί φιλόδοξους στόχους, προσφέροντας την εμπειρία της στην αποτελεσματική πολιτική για το κλίμα και την παράδοση στις διαπραγματεύσεις, καθώς και τη βασισμένη σε κανόνες διεθνή συνεργασία. Η ΕΕ έγινε η πρώτη μεγάλη οικονομία που παρουσίασε το σχέδιό της για το κλίμα (δηλαδή τις εθνικά καθορισμένες προθέσεις συνεισφοράς ή «INDC») στις 6 Μαρτίου 2015, γεγονός που αντανάκλα το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030 που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 2014¹ καθώς και από το σχέδιο στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μετά το 2020². Η ΕΕ έθεσε για το σύνολο της οικονομίας τον φιλόδοξο εσωτερικό στόχο για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 % για το 2030. Ο στόχος βασίζεται σε παγκόσμιες προβολές οι οποίες συνάδουν με τον μεσοπρόθεσμο στόχο της Συμφωνίας του Παρισιού.

Κατά τη διάσκεψη του Παρισιού η ΕΕ διατήρησε υψηλό επίπεδο πολιτικής συνοχής. Όλοι οι υπουργοί της ΕΕ στο Παρίσι έδειξαν προθυμία και αποφασιστικότητα για επιτυχία. Η ΕΕ ενήργησε σαν μία οντότητα για την υπεράσπιση της θέσης της, όπως συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο Περιβάλλοντος. Αυτό της επέτρεψε να εκφράζεται με μία και ενωμένη φωνή σε όλες τις φάσεις των διαπραγματεύσεων, πράγμα που αποτέλεσε βασικό στοιχείο για την επιτυχή έκβαση στο Παρίσι. Επιπλέον, ως μέρος της διπλωματικής της προσέγγισης στον τομέα του κλίματος, η ΕΕ και οι εταίροι της δημιούργησαν έναν ευρύ συνασπισμό ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών για την προώθηση του πιο υψηλού επιπέδου

¹ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2014

² Το Πρωτόκολλο του Παρισιού – ένα σχέδιο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μετά το 2020 COM(2015) 81 final.

φιλόδοξων στόχων. Αυτός ο «συνασπισμός υψηλών φιλοδοξιών» διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία μιας θετικής δυναμικής κατά τις διαπραγματεύσεις, καθώς και στη συμμετοχή όλων των μειζόνων παραγωγών εκπομπών στη Συμφωνία του Παρισιού.

Επιπλέον, το παγκόσμιο σκηνικό άλλαξε άρδην σε σύγκριση με τη διάσκεψη της Κοπεγχάγης το 2009, με αποτέλεσμα την παγκόσμια από κάτω προς τα πάνω κινητοποίηση κυβερνήσεων και μη κρατικών φορέων, όπως επιχειρήσεις, επενδυτές, δήμοι και η κοινωνία των πολιτών. Η Γαλλική Προεδρία της διάσκεψης για το κλίμα και τα ΗΕ αξίζουν εύσημα για τη θετική δυναμική τόσο πριν από τη Διάσκεψη του Παρισιού όσο και κατά τη διάρκεια αυτής.

Η εφαρμογή των δεσμεύσεων βάσει της Συμφωνίας του Παρισιού απαιτεί διατήρηση της δυναμικής και ισχυρή πολιτική βούληση για την εξασφάλιση της μετάβασης σε κλιματικά ανθεκτικό και ουδέτερο μέλλον με κοινωνικά δίκαιο τρόπο. Η κλιματική αλλαγή θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα στην πολιτική ημερήσια διάταξη των σχετικών διεθνών φόρουμ, συμπεριλαμβανομένων των συνόδων των G20 και G7. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο διεθνώς καθώς και να ασκεί τη διπλωματία της στον τομέα του κλίματος³.

2. Η Συμφωνία του Παρισιού — μια παγκόσμια συμφωνία

2.1. Τα βασικά στοιχεία της Συμφωνίας του Παρισιού

Η Συμφωνία του Παρισιού καθορίζει ένα σφαιρικό σχέδιο δράσης ώστε να κινητοποιηθεί ολόκληρη η υφήλιος για να αποφευχθεί η επικίνδυνη αλλαγή του κλίματος, αναγνωρίζοντας ότι θα απαιτηθεί η κατά το συντομότερο δυνατόν κορύφωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου παγκοσμίως και η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας κατά το δεύτερο ήμισυ του αιώνα. Η Συμφωνία έχει τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά:

- Καθορίζει έναν μακροπρόθεσμο στόχο να θέσει τον πλανήτη σε τροχιά περιορισμού της αύξησης της θερμοκρασίας σε λιγότερο από 2°C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα – και να συνεχίσει τις προσπάθειες για περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας σε 1,5°C. Ο φιλόδοξος στόχος του 1,5°C συμφωνήθηκε για να οδηγήσει σε πιο φιλόδοξα μέτρα και να επισημάνει τις ανησυχίες των πιο ευάλωτων χωρών που αντιμετωπίζουν ήδη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.
- Στέλνει ένα σαφές μήνυμα σε όλους τους ενδιαφερομένους, τους επενδυτές, τις επιχειρήσεις, την κοινωνία των πολιτών και τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής ότι η παγκόσμια μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια ήρθε για να μείνει, και ότι οι πόροι θα πρέπει να μετατοπιστούν μακριά από τα ορυκτά καύσιμα. Με 189 εθνικά σχέδια για το κλίμα, τα οποία καλύπτουν περίπου το 98 % του συνόλου των εκπομπών, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι πλέον μια πραγματικά παγκόσμια προσπάθεια. Με το Παρίσι οδεύουμε από την ανάληψη δράσης από λίγους στην ανάληψη δράσης από όλους.

³ Ευρωπαϊκή διπλωματία για το κλίμα μετά την COP21 – Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2016.

- Η Συμφωνία παρέχει έναν δυναμικό μηχανισμό απολογισμού για την ενίσχυση των φιλόδοξων στόχων με την πάροδο του χρόνου. Αρχής γενομένης από το 2023, τα μέρη θα συναντώνται ανά πενταετία σε έναν «παγκόσμιο απολογισμό» για να εξετάσουν την πρόοδο όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών, την προσαρμογή και την στήριξη που παρέχεται και λαμβάνεται εν όψει των μακροπρόθεσμων στόχων της Συμφωνίας.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν νομικά δεσμευτική υποχρέωση να λάβουν εσωτερικά μέτρα μετριασμού, με σκοπό την επίτευξη των στόχων των συνεισφορών τους.
- Η Συμφωνία θεσπίζει πλαίσιο αυξημένης διαφάνειας και λογοδοσίας, το οποίο περιλαμβάνει υποβολή ανά διετία, από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, των απογραφών των αερίων του θερμοκηπίου και των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση της προόδου τους, επανεξέταση από τεχνικούς εμπειρογνώμονες, υποστηρικτική πολυμερή επανεξέταση της προόδου των συμβαλλόμενων μερών, καθώς και μηχανισμό για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της και την προώθηση της συμμόρφωσης.
- Η Συμφωνία παρέχει μια φιλόδοξη δέσμη μέτρων αλληλεγγύης με κατάλληλες διατάξεις σχετικά με τη χρηματοδότηση των μέτρων για το κλίμα και σχετικά με την αντιμετώπιση των αναγκών που συνδέονται με την προσαρμογή και τις απώλειες και ζημίες που συνδέονται με δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Για την προώθηση της ατομικής και συλλογικής δράσης για την προσαρμογή, η Συμφωνία του Παρισιού καθιερώνει για πρώτη φορά έναν παγκόσμιο στόχο με σκοπό τη βελτίωση της ικανότητας, της ανθεκτικότητας και τη μείωση της ευαισθησίας έναντι της κλιματικής αλλαγής. Σε διεθνές επίπεδο, η Επιτροπή ενθαρρύνει την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών όσον αφορά την ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων για την προσαρμογή, καθώς και πληροφοριών σχετικά με τις πρακτικές και τις πολιτικές.

2.2. Κύρωση και έναρξη ισχύος της Συμφωνίας του Παρισιού

Η Συμφωνία του Παρισιού αποτελεί μείζον επίτευγμα. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να δραστηριοποιείται στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο φιλόδοξος στόχος που θέτει η Συμφωνία μεταφράζεται σε όλα τα εκτελεστικά της στοιχεία, όπως τις αναλυτικές διατάξεις σχετικά με τη διαφάνεια και την υποχρέωση λογοδοσίας, τους μηχανισμούς βιώσιμης ανάπτυξης και τους τεχνολογικούς μηχανισμούς.

Το αμέσως επόμενο βήμα είναι η υπογραφή της Συμφωνίας του Παρισιού. Η Συμφωνία θα ανοίξει προς υπογραφή στις 22 Απριλίου 2016 στη Νέα Υόρκη και θα αρχίσει να ισχύει όταν θα την έχουν κυρώσει τουλάχιστον 55 μέλη που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 55 % των παγκόσμιων εκπομπών. Η ταχεία επικύρωση και έναρξη ισχύος της Συμφωνίας είναι επιθυμητή, διότι θα παράσχει σε όλες τις χώρες την ασφάλεια δικαίου ότι η Συμφωνία θα αρχίσει να εφαρμόζεται γρήγορα. Η ΕΕ θα πρέπει να είναι σε θέση να κυρώσει τη Συμφωνία του Παρισιού το συντομότερο δυνατόν.

2.3. Μεσοπρόθεσμοι σημαντικοί στόχοι στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού

Υπάρχουν διάφορα μεσοπρόθεσμα ορόσημα που προβλέπονται στη Συμφωνία του Παρισιού. Χρειάζεται να αναπτυχθεί μια σαφής κατανόηση των επί μέρους πολιτικών επιπτώσεων του στόχου του 1,5 °C. Η 5η έκθεση αξιολόγησης της διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (IPCC) δεν κατέληξε εν προκειμένω σε συμπεράσματα λόγω της ανεπαρκούς επιστημονικής ανάλυσης. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η IPCC έχει κληθεί να συντάξει ειδική έκθεση το 2018. Η ΕΕ θα συμβάλει στις επιστημονικές εργασίες που θα διεξαχθούν σε διεθνές επίπεδο για τον σκοπό αυτό. Η ΕΕ θα πρέπει να συμμετάσχει στον πρώτο «διευκολυντικό διάλογο» που θα πραγματοποιηθεί το 2018 για να προβεί σε απολογισμό της συλλογικής φιλοδοξίας και προόδου όσον αφορά την τήρηση των δεσμεύσεων. Εν προκειμένω, η ΕΕ θα συμμετάσχει στον πρώτο παγκόσμιο απολογισμό το 2023, που αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εξέταση προοδευτικά πιο φιλόδοξων δράσεων από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη για την περίοδο μετά το 2030. Υπό την έννοια αυτή, η ΕΕ, από κοινού με τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη, καλείται να κοινοποιήσει, μέχρι το 2020, τις αναπτυξιακές της στρατηγικές χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τόσο για τα μέσα του αιώνα όσο και μακροπρόθεσμα. Για να διευκολυνθεί η προετοιμασία των στρατηγικών αυτών, η Επιτροπή θα εκπονήσει ενδεδειγμένη ανάλυση των οικονομικών και κοινωνικών μεταβολών, ώστε να τροφοδοτηθεί η πολιτική συζήτηση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τους ενδιαφερόμενους παράγοντες.

3. Πώς θα εφαρμόσει η ΕΕ τη Συμφωνία του Παρισιού

Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αποδοτικής χρήσης των πόρων απαιτεί ριζικές αλλαγές όσον αφορά την τεχνολογία, την ενέργεια, την οικονομία, τα χρηματοοικονομικά και εν τέλει την κοινωνία στο σύνολό της. Η Συμφωνία του Παρισιού είναι μια ευκαιρία για μετασχηματισμό της οικονομίας, για δημιουργία θέσεων εργασίας και για ανάπτυξη. Αποτελεί κεντρικό στοιχείο για την επίτευξη ευρύτερων στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και των προτεραιοτήτων της ΕΕ στον τομέα των επενδύσεων, της ανταγωνιστικότητας, της κυκλικής οικονομίας, της έρευνας, της καινοτομίας και της ενεργειακής μετάβασης. Η εφαρμογή της Συμφωνίας του Παρισιού παρέχει στην ΕΕ επιχειρηματικές ευκαιρίες ώστε να διατηρήσει και να αξιοποιήσει το πλεονέκτημα του πρωτοπόρου κατά την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, και κατά τον ανταγωνισμό για την ανάπτυξη άλλης αγοράς της τεχνολογίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο. Για να αποκομίσει αυτά τα οφέλη, η ΕΕ θα πρέπει να εξακολουθήσει να ηγείται δίνοντας το παράδειγμα όσον αφορά τις ρυθμιστικές πολιτικές για τη μείωση των εκπομπών, αλλά και προωθώντας παράγοντες που επιταχύνουν τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στην καινοτομία και στον εκσυγχρονισμό σε όλους τους βασικούς τομείς, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι άλλες μεγάλες οικονομίες θα προχωρήσουν με την τήρηση των δεσμεύσεών τους. Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ορθής διαχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές στο ενεργειακό μείγμα και την οικονομική δομή σε όλη την ΕΕ. Αυτό σημαίνει επίσης ότι θα πρέπει να προβλεφθούν και να μετριάστούν οι κοινωνικές συνέπειες της μετάβασης σε συγκεκριμένες περιφέρειες και κοινωνικοοικονομικούς τομείς.

3.1. Ενίσχυση του ευνοϊκού περιβάλλοντος για τη μετάβαση σε χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Μετάβαση στην Ενεργειακή Ένωση

Η δέσμευση της ΕΕ για μετάβαση σε καθαρή ενέργεια είναι μη αναστρέψιμη και μη διαπραγματεύσιμη. Η προτεραιότητα της Ενεργειακής Ένωσης έχει ως στόχο την «απομάκρυνση από μια οικονομία που βασίζεται στα ορυκτά καύσιμα, μια οικονομία στην οποία η ενέργεια βασίζεται σε μια κεντρική προσέγγιση από την πλευρά της προσφοράς και σε παλιές τεχνολογίες και ξεπερασμένα επιχειρηματικά μοντέλα, την ενδυνάμωση της θέσης των καταναλωτών και (...) την απομάκρυνση από ένα κατακερματισμένο σύστημα που χαρακτηρίζεται από ασυντόνιστες εθνικές πολιτικές, φραγμούς στην αγορά και απομονωμένες από ενεργειακή άποψη περιοχές»⁴. Το σχέδιο της Ενεργειακής Ένωσης, με όλες τις διαστάσεις του, παρέχει ένα ευρύτερο πλαίσιο εντός του οποίου η ΕΕ θα μπορέσει να παράσχει το κατάλληλο ευνοϊκό περιβάλλον για την ενεργειακή μετάβαση. Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας, η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων για το κλίμα θα οδηγήσει σε επενδύσεις ύψους 13,5 τρις. δολαρίων ΗΠΑ σε τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης και χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από το 2015 έως το 2030, με ετήσιο μέσο όρο 840 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Ο κύριος αντίκτυπος των εν λόγω κλιματικών σχεδίων δεν είναι μόνο η αύξηση των επενδύσεων αλλά και η επανεξισορρόπησή τους μεταξύ καυσίμων και τομέων καθώς και μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Μεταξύ άλλων, οι επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα είναι σχεδόν τριπλάσιες από τις επενδύσεις σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα, ενώ οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση (με κύριους τομείς τις μεταφορές και τις κατασκευές) αναμένεται να ανέλθουν στα ίδια επίπεδα με τις επενδύσεις σε άλλα τμήματα του ενεργειακού συστήματος.

Καινοτομία και ανταγωνιστικότητα

Η Συμφωνία του Παρισιού παρέχει μια σαφή και φιλόδοξη πορεία δράσης για την καινοτομία όσον αφορά τις χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στο περιθώριο της διάσκεψης του Παρισιού, 20 από τις κορυφαίες οικονομίες του πλανήτη δρομολόγησαν την «αποστολή καινοτομίας» για να δώσουν νέα ώθηση στη δημόσια και ιδιωτική καινοτομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας, να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν καινοτόμες τεχνολογίες και να επιτύχουν μείωση του κόστους. Η ΕΕ επιθυμεί να συμμετάσχει σε αυτή την πρωτοβουλία, δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ για έρευνα που σχετίζεται με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» έχει ήδη πράγματι διπλασιαστεί για την περίοδο 2014-2020, ενώ η ΕΕ έχει δεσμευτεί να επενδύσει τουλάχιστον το 35 % του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» σε δραστηριότητες που σχετίζονται με το κλίμα. Επιπλέον, η μελλοντική στρατηγική για την έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα για την Ενεργειακή Ένωση θα αξιοποιήσει τις συνέργειες μεταξύ της ενέργειας, των μεταφορών, της κυκλικής οικονομίας, της βιομηχανίας και της ψηφιακής καινοτομίας. Αυτό θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα των σημερινών και των

⁴ Στρατηγική-πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή - COM(2015)80, της 25ης Φεβρουαρίου 2015.

μελλοντικών ευρωπαϊκών τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και υψηλής ενεργειακής απόδοσης.

Επενδύσεις και κεφαλαιαγορές

Οι μεταβαλλόμενες και ταχέως κλιμακούμενες ιδιωτικές επενδύσεις είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή και με χαμηλές εκπομπές, καθώς και για την αποφυγή του «εγκλωβισμού» των υποδομών και των στοιχείων ενεργητικού υψηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Τα ταμεία της ΕΕ θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση των αγορών⁵. Η στήριξη των επενδύσεων στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη, με έμφαση στις δράσεις για την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και στη χρηματοδότηση που παρέχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) θα προωθήσει τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα καθώς και τις επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση στην ενιαία αγορά. Το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη έχει πολλά υποσχόμενο ιστορικό στον τομέα αυτόν⁶ και το πλήρες δυναμικό του πρέπει να διερευνηθεί. Η Επιτροπή έθεσε πρόσφατα σε λειτουργία την Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων (ΕΠΕΕ), η οποία θα είναι σύντομα πλήρως λειτουργική. Στόχο έχει να προσελκύει επενδυτές για βιώσιμα και υγιή επενδυτικά σχέδια στην Ευρώπη. Οι ενεργειακοί φορείς ενθαρρύνονται να υποβάλουν τα σχέδιά τους στην ΕΠΕΕ προκειμένου να παρασχεθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα των σχεδίων για δυνητικούς επενδυτές. Η Επιτροπή θα επιταχύνει, κατά προτεραιότητα, την τεχνική υποστήριξη για τους ενδιαφερομένους για να θεσπίσει, το 2016, συστήματα για την προώθηση μικρότερων σχεδίων ενεργειακής απόδοσης, δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο κρίσιμη μάζα. Τα συστήματα αυτά θα παρέχουν στους επενδυτές καλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και θα καταστήσουν το κεφάλαιο πιο εύκολα προσβάσιμο για τις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές πλατφόρμες και προγράμματα ενεργειακής απόδοσης. Οι δραστηριότητες αυτές θα περιλαμβάνουν την ενίσχυση της τεχνικής υποστήριξης καθώς και της υποστήριξης ανάπτυξης σχεδίων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κόμβου επενδυτικών συμβουλών (ΕΚΕΣ), ο οποίος συγκροτήθηκε από την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για να βοηθήσει τους δημόσιους φορείς υλοποίησης έργων να διαρθρώσουν τα σχέδιά τους και να προωθήσουν χρηματοδοτικά προγράμματα με τους τυπικούς όρους και προϋποθέσεις, ιδίως στον τομέα των κτιρίων⁷.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν τους βασικούς εταίρους στην παρούσα μεταβατική διαδικασία. Η εύρυθμη λειτουργία της διασυννοριακής ροής κεφαλαίων και οι

⁵ 114 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν προγραμματιστεί από τα μεταρρυθμισμένα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) για κλιματικές δράσεις κατά την περίοδο 2014-2020. Ο προγραμματισμός έχει πραγματοποιηθεί σε ευρύτερη συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό οδήγησε στο 25 % των ΕΔΕΤ να καταδεικνύει την ισχυρή δέσμευση για κλιματικές δράσεις και υπερβαίνει τον στόχο του 20 % για τον γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ. Η στήριξη υπερβαίνει την παροχή δυνατοτήτων χρηματοδότησης, καθώς περιλαμβάνει ισχυρή περιφερειακή συνεργασία, δημιουργία ικανοτήτων και τεχνική υποστήριξη.

⁶ Επισκόπηση έργων στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου στον τομέα ενεργειακής απόδοσης και χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/sector-factsheet-energy_en.pdf

⁷ Κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης το 2015.

ολοκληρωμένες και βιώσιμες κεφαλαιαγορές είναι επίσης σημαντικά στοιχεία για τη πραγματοποίηση αυτής της μετάβασης. Τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή που είναι υπό επεξεργασία στο πλαίσιο της δημιουργίας μιας Ένωσης Κεφαλαιαγορών⁸ είναι απολύτως απαραίτητα σε αυτό το πλαίσιο. Για να εξασφαλιστεί η μετάβαση —εντός της ενιαίας αγοράς αλλά και πέραν αυτής— η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, το Πράσινο Ταμείο για το Κλίμα, και άλλοι διεθνείς χρηματοδοτικοί οργανισμοί, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα αλλά και οι εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες, μπορούν να διαδραματίσουν χρήσιμο ρόλο. Κατόπιν αιτήματος της G20 τον Απρίλιο του 2015 για εξέταση του τρόπου με τον οποίο ο χρηματοπιστωτικός τομέας μπορεί να λάβει υπόψη θέματα σχετικά με το κλίμα, το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) συνέστησε ειδική ομάδα για τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που σχετίζονται με το κλίμα, σκοπός της οποίας είναι να βοηθήσει τους φορείς της αγοράς να κατανοήσουν καλύτερα τους κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα και να τους διαχειριστούν πιο αποτελεσματικά. Η G20 σύστησε πρόσφατα ομάδα μελέτης για την ανάλυση θεμάτων πράσινης χρηματοδότησης (GFSG). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου εξέδωσε έκθεση σχετικά με τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των δυνητικών κινδύνων για τον χρηματοοικονομικό τομέα⁹.

Τιμολόγηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων

Η τιμολόγηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί βασικό στοιχείο για την προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο για την μετάβαση — αυτό μπορεί να λάβει τη μορφή εμπορίας των δικαιωμάτων εκπομπής, όπως στην περίπτωση της ΕΕ, φορολόγησης ή άλλων οικονομικών και/ή φορολογικών μέσων. Η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της στην ανταλλαγή των εμπειριών της στον εν λόγω τομέα με όλες τις χώρες που πρέπει να αρχίσουν την τιμολόγηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Αυτό θα συνεχίσει να περιλαμβάνει χώρες όπως η Κίνα και η Νότια Κορέα που διαμορφώνουν δικά τους συστήματα εμπορίας εκπομπών, καθώς και ένα ευρύτερο φάσμα χωρών, συμπεριλαμβανομένων όλων των μεγάλων οικονομιών που εγκαθιστούν τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και βελτιώνουν τις πολιτικές τους για την ενεργειακή απόδοση. Ενώ η Συμφωνία του Παρισιού έχει αλλάξει τα δεδομένα, καθώς πρόκειται για συμφωνία σε παγκόσμιο επίπεδο, το εθνικό επίπεδο των προσπαθειών των χωρών διαφέρει από χώρα σε χώρα, με κίνδυνο να προκύψει ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις βιομηχανίες εάν συνεχίσουν να υφίστανται άνισοι όροι ανταγωνισμού. Η στρατηγική απόφαση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να διατηρήσει το καθεστώς της δωρεάν κατανομής μετά το 2020 και τις προτεινόμενες διατάξεις για τη διαρροή άνθρακα για το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ επιτυγχάνει τη σωστή ισορροπία στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά θα πρέπει να επανεξεταστεί κατά την προσεχή δεκαετία.

⁸ Σχέδιο δράσης για την οικοδόμηση Ένωσης κεφαλαιαγορών, COM(2015) 468 final.

⁹ https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/asc/Reports_ASC_6_1602.pdf

Οι προοπτικές τιμολόγησης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και της ενέργειας περιπλέκονται ακόμη περισσότερο από την τρέχουσα κατάσταση χαμηλών τιμών του πετρελαίου. Αυτό μπορεί να αποτελέσει μια καλή ευκαιρία όχι μόνο για τη θέσπιση τιμολόγησης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αλλά και για την κατάργηση των επιδοτήσεων των ορυκτών καυσίμων που, σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας, ανήλθαν το 2013 σε 548 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επιδοτήσεις αυτές είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο για τις επενδύσεις στις καθαρές τεχνολογίες, όπως αναγνωρίζεται στις εκκλήσεις των G20 και G7 για κατάργηση των επιδοτήσεων των ορυκτών καυσίμων. Η προσεχής έκθεση τιμών και κόστους ενέργειας της ΕΕ θα εξετάσει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά το εν λόγω θέμα.

Ο ρόλος των πόλεων, της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων

Η κινητοποίηση πολυμερούς δράσης από την κοινωνία των πολιτών —πολίτες, καταναλωτές, κοινωνικοί εταίροι, ΜΜΕ, καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις και ανταγωνιστικές βιομηχανίες σε παγκόσμιο επίπεδο— αποτελεί άλλο ένα προαπαιτούμενο για τη μετάβαση. Η Διάσκεψη του Παρισιού και η ατζέντα δράσης Λίμας-Παρισιού, μια πρωτοβουλία της περουβιανής και γαλλικής προεδρίας της COP, είχε στόχο να φέρει σε επαφή πρωτοφανή αριθμό μη κρατικών φορέων σε παγκόσμιο επίπεδο για την επίτευξη της συνεργατικής δράσης για το κλίμα και τη στήριξη της νέας συμφωνίας. Η ΕΕ βρίσκεται σε μοναδική θέση για να ενσωματώσει τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

Οι έξυπνες πόλεις και οι αστικές κοινότητες είναι ο τόπος όπου θα συμβεί πραγματικά ένα μεγάλο μέρος του μελλοντικού μετασχηματισμού. Ως εκ τούτου, οι εργασίες σε επίπεδο πόλεων και οι αστικές πολιτικές θα εντατικοποιηθούν το 2016 και θα στηρίξουν, μεταξύ άλλων, δράσεις που αναπτύσσονται από το ολοκληρωμένο και παγκόσμιο σύμφωνο των δημάρχων, καθώς και τη δημιουργία υπηρεσίας ενιαίας εξυπηρέτησης για τις τοπικές αρχές. Αυτό θα επιτρέψει στις τοπικές αρχές να συμβάλουν περισσότερο στην επίτευξη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ και θα δώσει στις ευρωπαϊκές εταιρείες ευκαιρίες σε παγκόσμιο επίπεδο να χρησιμοποιήσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα σε καινοτόμες τεχνολογίες για έξυπνες πόλεις.

Διπλωματία στον τομέα του κλίματος και παγκόσμια δράση

Η δράση για το κλίμα αποτελεί σημαντική στρατηγική πρόκληση στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, που έχει επιπτώσεις στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, για παράδειγμα, στον τομέα της αναπτυξιακής βοήθειας και συνεργασίας, στις πολιτικές γειτονίας και διεύρυνσης, στη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία, στο εμπόριο, στην οικονομική διπλωματία και στην ασφάλεια. Η διατήρηση της θετικής δυναμικής από το Παρίσι απαιτεί ουσιαστική πολιτική και διπλωματική κινητοποίηση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Όπως συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο¹⁰, το 2016 η κλιματική διπλωματία θα πρέπει να επικεντρωθεί στα εξής σημεία: i) συνέχιση της υποστήριξης της κλιματικής αλλαγής ως στρατηγικής προτεραιότητας, ii) υποστήριξη της εφαρμογής της Συμφωνίας του Παρισιού και των σχεδίων για το κλίμα, και iii) εντατικοποίηση των προσπάθειών για την αντιμετώπιση της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των υδάτων, της ευημερίας, της σταθερότητας και της μετανάστευσης.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση για το κλίμα, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν δεσμευτεί για τη σταδιακή αύξηση της κινητοποίησης της χρηματοδότησης για το κλίμα σε πλαίσιο ουσιαστικών δράσεων μετριασμού και διαφανούς εφαρμογής, προκειμένου να συμβάλλουν με το μερίδιο που τους αναλογεί στον στόχο των ανεπτυγμένων χωρών να κινητοποιήσουν από κοινού 100 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ ανά έτος μέχρι το 2020 από ευρύ φάσμα δημόσιων και ιδιωτικών, διμερών και πολυμερών πόρων, συμπεριλαμβανομένων εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης. Οι πορείες και οι μέθοδοι για την τρέχουσα αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΕ θα συμβάλουν ουσιαστικά στην επίτευξη του μεριδίου της ΕΕ για τον στόχο των 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Με βάση το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να εξασφαλίσει ότι το 20 % του συνολικού προϋπολογισμού προορίζεται για έργα και πολιτικές που σχετίζονται με το κλίμα. Στο πλαίσιο των εξωτερικών δαπανών, αυτό υπερδιπλασιάζει το ποσό της χρηματοδότησης για το κλίμα στις αναπτυσσόμενες χώρες και αντιπροσωπεύει έως και 14 δισ. ευρώ σε δαπάνες για το κλίμα. Ένα αυξανόμενο ποσοστό των εν λόγω πόρων θα επενδυθεί στην προσαρμογή και στη διευκόλυνση της καινοτομίας καθώς και στην ανάπτυξη ικανοτήτων.

Για την υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην υλοποίηση των σχεδίων τους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής από το 2020, θα ενισχυθούν τα προγράμματα στήριξης (όπως η Παγκόσμια Συμμαχία για την κλιματική αλλαγή +). Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως οι συνέργειες μεταξύ της δράσης για το κλίμα, του θεματολογίου δράσης της Αντίς Αμπέμπα και του θεματολογίου του 2030 με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τη συμμετοχή της ΕΕ στην πρωτοβουλία «Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την Αφρική». Στο πλαίσιο των πολιτικών διεύρυνσης και γειτονίας, η ΕΕ θα συνεχίσει τον πολιτικό διάλογο και την υποστήριξη προς τις χώρες εταίρους. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων.

Οι εν εξελίξει διμερείς και πολυμερείς διαπραγματεύσεις σχετικά με την ελευθέρωση του εμπορίου οικολογικών αγαθών και υπηρεσιών θα πρέπει να επιταχυνθούν ώστε να διευκολυνθεί η δράση σε παγκόσμιο επίπεδο για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και για τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών ευκαιριών για τις ευρωπαϊκές εταιρείες. Η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει τον ηγετικό της ρόλο στην προώθηση φιλόδοξων αποτελεσμάτων στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ) και του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) για την αντιμετώπιση των εκπομπών

¹⁰ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διπλωματία για το κλίμα μετά την COP 21.

αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ.

3.2. Το κανονιστικό πλαίσιο του 2030 για την ενέργεια και το κλίμα

Μετά τη διάσκεψη του Παρισιού για το κλίμα, όλες οι χώρες πρέπει να μετατρέψουν τις δεσμεύσεις τους σε συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής. Τον Οκτώβριο του 2014 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε το πλαίσιο για το κλίμα και την ενεργειακή πολιτική της ΕΕ για το 2030 θέτοντας έναν φιλόδοξο στόχο μείωσης κατά τουλάχιστον 40 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς της οικονομίας στην Ένωση για το 2030, καθώς και τους στόχους για αύξηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 27 %¹¹. Η συμφωνία του Παρισιού δικαιώνει την προσέγγιση της ΕΕ. Η εφαρμογή του πλαισίου πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, όπως συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποτελεί προτεραιότητα για να δοθεί συνέχεια στη Συμφωνία του Παρισιού.

Η Επιτροπή έχει ήδη ξεκινήσει την εν λόγω διαδικασία υποβάλλοντας πρόταση για την αναθεώρηση του συστήματος εμπορίας εκπομπών (ETS), το οποίο καλύπτει το 45 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ. Η Επιτροπή θα υποβάλει κατά τους προσεχείς 12 μήνες τις βασικές εναπομένουσες νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση του συμφωνηθέντος κανονιστικού πλαισίου του 2030 στην Ένωση με δίκαιο και οικονομικά αποδοτικό τρόπο, παρέχοντας μέγιστη δυνατή ευελιξία για τα κράτη μέλη και επιτυγχάνοντας τη σωστή ισορροπία μεταξύ των δράσεων σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο. Ως επόμενο βήμα, η Επιτροπή προετοιμάζει προτάσεις σχετικά με την απόφαση περί επιμερισμού των προσπαθειών και για τη χρήση γης, την αλλαγή στη χρήση γης και τη δασοκομία (LULUCF). Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης νομοθεσία για τη δημιουργία ενός αξιόπιστου και διαφανούς μηχανισμού διακυβέρνησης και για τον εξορθολογισμό των απαιτήσεων προγραμματισμού και υποβολής εκθέσεων που σχετίζονται με το κλίμα και την ενέργεια για την περίοδο μετά το 2020.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλει τις απαραίτητες προτάσεις πολιτικής για την προσαρμογή του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ ώστε να δοθεί προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση και να ενισχυθεί ο παγκοσμίως ηγετικός ρόλος της ΕΕ στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου του 2014. Αυτό περιλαμβάνει τον εκ νέου σχεδιασμό της αγοράς ενέργειας ώστε να τεθούν οι καταναλωτές στο επίκεντρο του ενεργειακού συστήματος, καθιστώντας δυνατή την κάλυψη της ζήτησης και ενισχύοντας την ευελιξία. Επιπλέον, φέτος, η Επιτροπή έχει ήδη δρομολογήσει τη δέσμη μέτρων για την ενεργειακή ασφάλεια για να αντιμετωπίσει χωρίς καθυστέρηση τις νέες προκλήσεις όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού που δημιουργούνται από τις εξελίξεις στην κατάσταση του ενεργειακού τομέα διεθνώς.

¹¹ Ο στόχος της ενεργειακής απόδοσης θα επανεξεταστεί έως το 2020, έχοντας κατά νου το 30 % σε επίπεδο ΕΕ.

4. Συμπέρασμα

Στην πορεία προς το Παρίσι και στο Παρίσι η ΕΕ βρίσκεται στο επίκεντρο του «συνασπισμού υψηλών φιλοδοξιών» των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών. Για να εξασφαλιστεί η μετάβαση προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει τη φιλοδοξία αυτή, τόσο στο εσωτερικό της όσο και διεθνώς:

- Η Συμφωνία του Παρισιού θα πρέπει να υπογραφεί και να κυρωθεί το συντομότερο δυνατόν. Η πρόταση για την υπογραφή της Συμφωνίας επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση.
- Η ΕΕ πρέπει να παγιώσει το πρόσφορο περιβάλλον για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω ενός ευρέος φάσματος διαδραστικών πολιτικών, στρατηγικών πλαισίων και μέσων που αντικατοπτρίζονται στο πλαίσιο των 10 προτεραιοτήτων της Επιτροπής Juncker — ιδίως το σχέδιο για μια «ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή».
- Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή έως το 2030 πρέπει να ολοκληρωθεί σύντομα σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2014. Οι επικείμενες νομοθετικές προτάσεις πρέπει να εξεταστούν με ταχεία διαδικασία από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- Όλα τα μέρη θα πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχουν πλήρως στις διαδικασίες επανεξέτασης στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού προκειμένου να διασφαλιστεί η επίτευξη του στόχου για διατήρηση της κλιματικής αλλαγής σε λιγότερο από 2 °C και η συνέχιση των προσπαθειών για περιορισμό σε 1,5 °C.